

Optické zvětšovací pomůcky

Optické zvětšovací pomůcky

- Lupy
- Mikroskopy
- Dalekohledy

Ke zvětšení zorného úhlu blízkých malých předmětů se užívají **lupy** nebo složené **mikroskopy**, ke zvětšení zorného úhlu vzdálených předmětů se užívá **dalekohled**.

Lupy

- Nejjednodušší a nejsnazší systémy, které se používají pro zvětšení předmětu
- Subjektivní zvětšovací nástroj, kde zvětšený obraz je virtuální a předmět leží mezi předmětovým ohniskem a spojnou optickou soustavou
- **lupa** = každá spojná čočka, jejíž ohnisková vzdálenost f je menší než konvenční zraková vzdálenost (250 mm), tj. každá **čočka s optickou mohutností větší než + 4 D.**

Zvětšení lupou

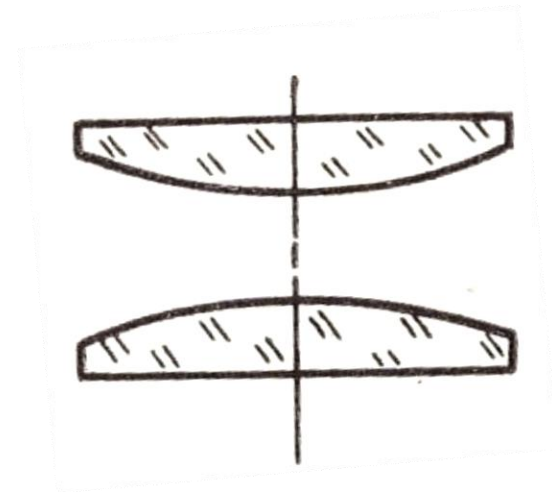
- **Zvětšení lupou** vyjadřujeme podle vztahu: $\Gamma = 250/f$
- (f - je ohnisková vzdálenost v mm)
- Obraz se potom **nachází v konečné vzdálenosti před okem**

Lupy

- Do zvětšení až **6,25 x** se používá čoček s optickou mohutností do **+ 25 D**.
- Pro větší zvětšení se užívají čočky o značné tloušťce (např. **Brewsterova** nebo **Stanhopeova** lupa) nebo soustavy několika složených čoček - složené lupy.

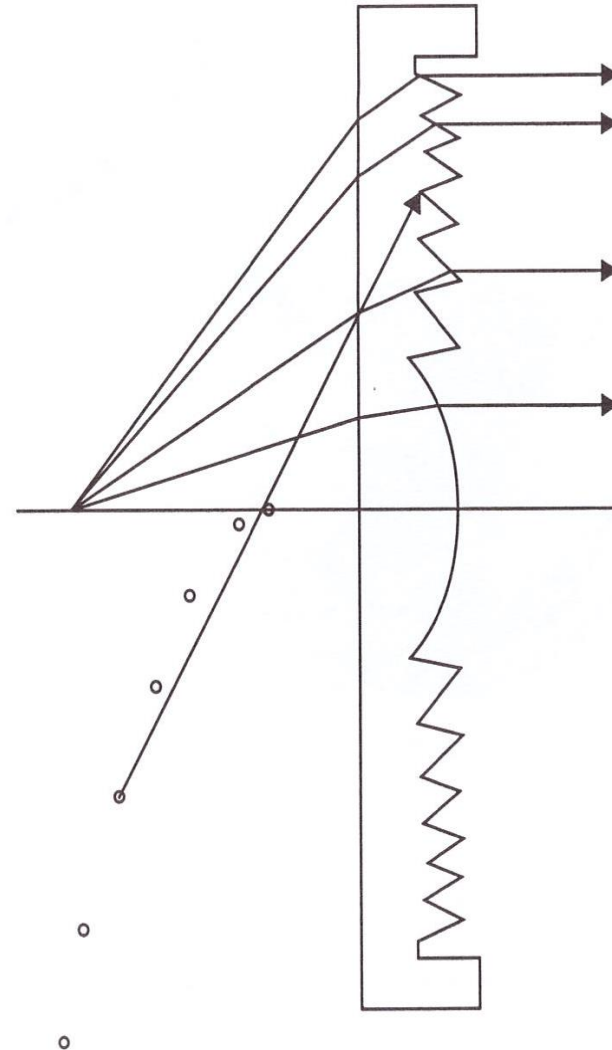
Fraunhoferova lupa

- je složena ze dvou stejných plankonvexních čoček přivrácených k sobě vypuklými plochami

Fresnelova lupa

- vyznačuje se velkým pracovním polem
- sestává z tabule vyrobené formou kontaktního otisku sférických nebo asférických kruhových zón.
- Má **omezené využití** - např. projekční přístroj Meotar.

Lupy - rozdělení

Lupy sférické a asférické

Lupy, u kterých se při výrobě použilo **asférických ploch** mají v okrajové oblasti **lepší kvalitu zobrazování** a lze je zhotovit ve větším průměru.

U lup přikládaných přímo na text (polokulovitá plocha je přímo na válci nebo hranolu), výška lupy a poloměr vybroušení sférické plochy umožňují konstrukci **bez vad optického zobrazení** (otvorová vada a zkreslení) a mají kondenzorový efekt (pozorovaný předmět je až dvakrát světlejší než okolí lupy).

Výběr a volba zvětšovacíh pomůcek

Výběr a volba zvětšovacích pomůcek

- Typ zvětšovací pomůcky musí být volen tak, aby postiženému umožňoval **pohodlné dlouhodobé nošení**, ale i krátkodobé maximální zatížení zrakového orgánu (hledání v telefonním seznamu, filatelie, studium map, rozeznání čísla tramvaje a kupodivu nejčastější čtení příbalových letáků v obchodech a u léků)
- V případech, kdy tyto nároky nespĺňuje jedna pomůcka, preferují pacienti **více různých pomůcek**

Výběr a volba zvětšovacích pomůcek

- Rozhodujícím kritériem při volbě pomůcky je **potřeba pacienta**
  - **preference** vidění do dálky (kino, divadlo, TV, škola) nebo čtení textu do blízka
- Je třeba také pacienta **motivovat** po stránce psychologické, neboť práce se zvětšující pomůckou je namáhavá, vyžaduje pozornost a soustředění ze strany klienta a také **nácvik použití** předpokládá silnou vůli, individuální inteligenci a manuální zručnost.
- Dostatek času k otestování, objasnění kladů a záporů pomůcky

Výběr a volba zvětšovacích pomůcek

- Při praktické zkoušce platí zásada, že postupujeme od pomůcek **jednoduchých ke složitějším**
- Na začátku stanovujeme zrakovou ostrost s optimální korekcí do dálky i na blízko

Výběr a volba zvětšovacích pomůcek

- Dále zjišťujeme **kvalitativní poruchu vidění** a rozsah postižení sítnice
- Určujeme, jakou má postižený poruchu vidění (centrální, periferní...)
- Vyšetření: **oftalmoskopie**, perimetrie, test kontrastní citlivosti
- Zjišťujeme, zda je klient schopen zároveň **pozorovat jedno či více písmen**, nebo je schopen rozeznat celé slovo.

Schéma pro volbu zvětšovací pomůcky

- **Potřebné zvětšení = potřebný vízus do blízka/ vízus s korekcí do dálky**

- Např.: Pacient má s optimální korekcí vízus 4/50 =(0,08)

- Ke čtení textu je potřebný vízus 5/10 (0,5)

- Potřebné zvětšení = $0,5/0,08 = 6,25x$

- Potřebné zvětšení je asi 6x, což je hodnota nasazená do předsádky na blízko.

Obecně platí, že čím nižší je zraková ostrost, tím větší musí být potřebné zvětšení.

Schéma pro volbu zvětšovací pomůcky

Velikost zvětšení $\times 4 =$
optická mohutnost čočky

Schéma pro volbu zvětšovací pomůcky

Nejčastější předepisovanou pomůckou jsou **jednoduché a méně zvětšující lupy.**

Lupy jsou konstruovány pro zvětšení **2x až 25x.**

Typy zvětšovacích pomůcek

- 1. Optické pomůcky - lupy
- 2. Optoelektronické pomůcky
  - Kamerové zvětšovací televizní lupy
  - Digitální zvětšovací televizní lupy
(výpočetní technika)

Jednotlivé typy optických zvětšovacích pomůcek

- Lupy
    rozdělení:
- **lupy stojánkové** (s osvětlením a bez osvětlení)
- **řádkové**
- **závěsné**
- **příložné**, ev. s vlastní tubusovou objímkou
- **předsádkové** (mono, binokulární)
- **hlavové**
- **hyperkulární**
- **lupy do ruky** (s osvětlením a bez osvětlení)

Lupy stojánkové

- bez osvětlení
- Jsou určeny především pro starší lidi, kteří mají problémy s chvěním rukou.
- Ohnisková vzdálenost je již nastavena.

- s osvětlením

Lupy stojánkové bez osvětlení

Lupa stojánková kovová skládací

1255

1256

1258

1259

Stojánková lupa VISOMAX (Eschenbach)

Lupy stojanové s kloubovým a tvarovatelným ramenem

- lupa může být součástí trvalého vybavení pracoviště
- velký pracovní prostor pod čočkou

Lupy
s ohebným
stojánkem a
osvětlením
vario a
varioMaxi

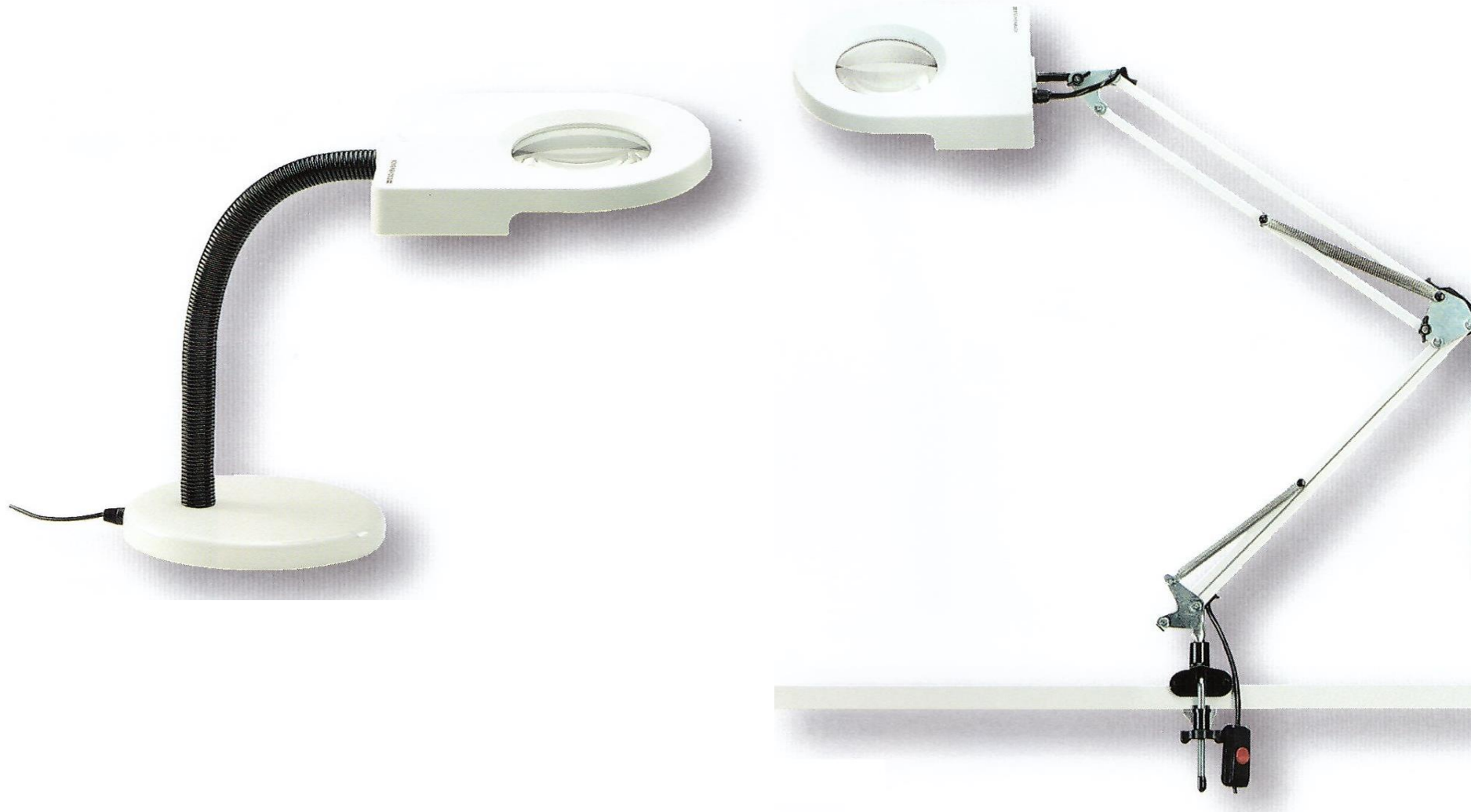

vario

varioMAXI

Lupy stojanové s kloubovým a tvarovatelným ramenem

Lupy do ruky

- bývají bez osvětlení, snadno přenosné, oblíbené na cestách, doma i při práci
- na trhu řada modelů s různým zvětšením

Lupy do ruky bez osvětlení

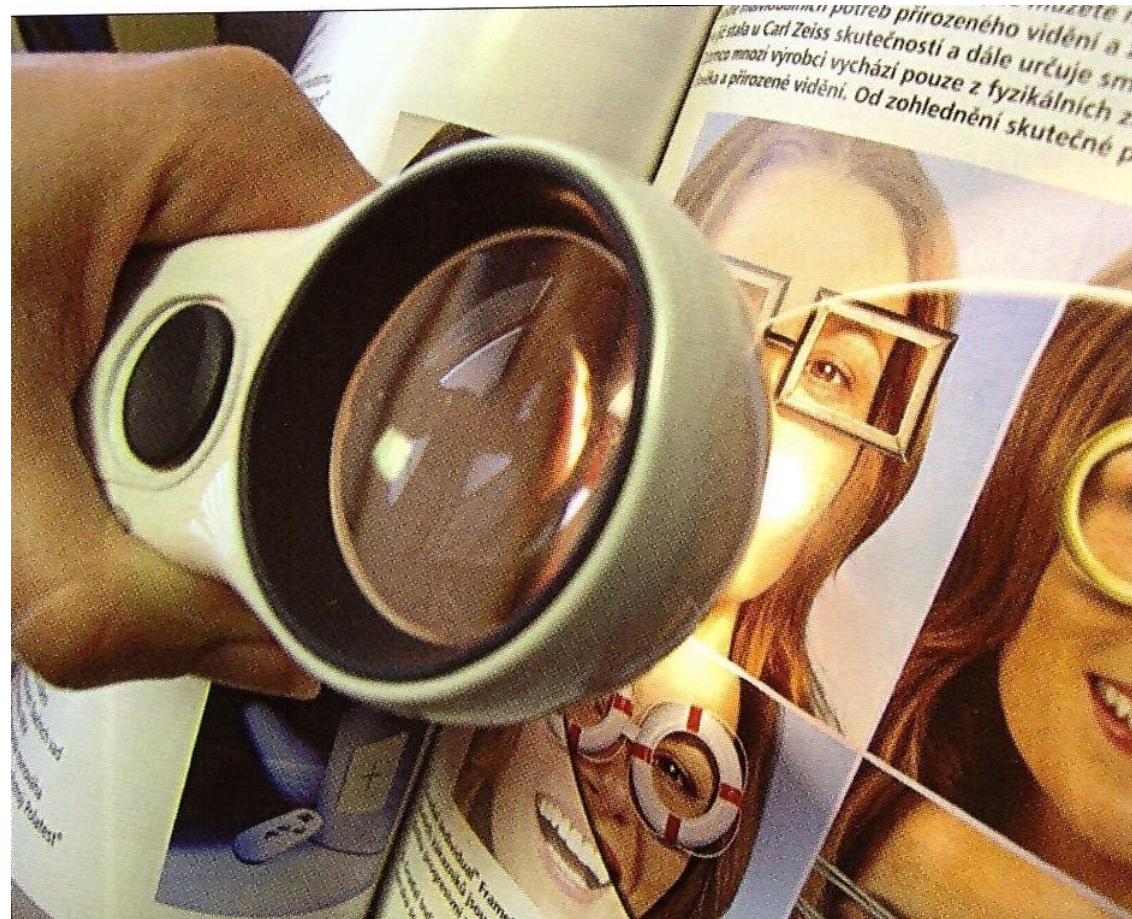

Lupy do ruky bez osvětlení

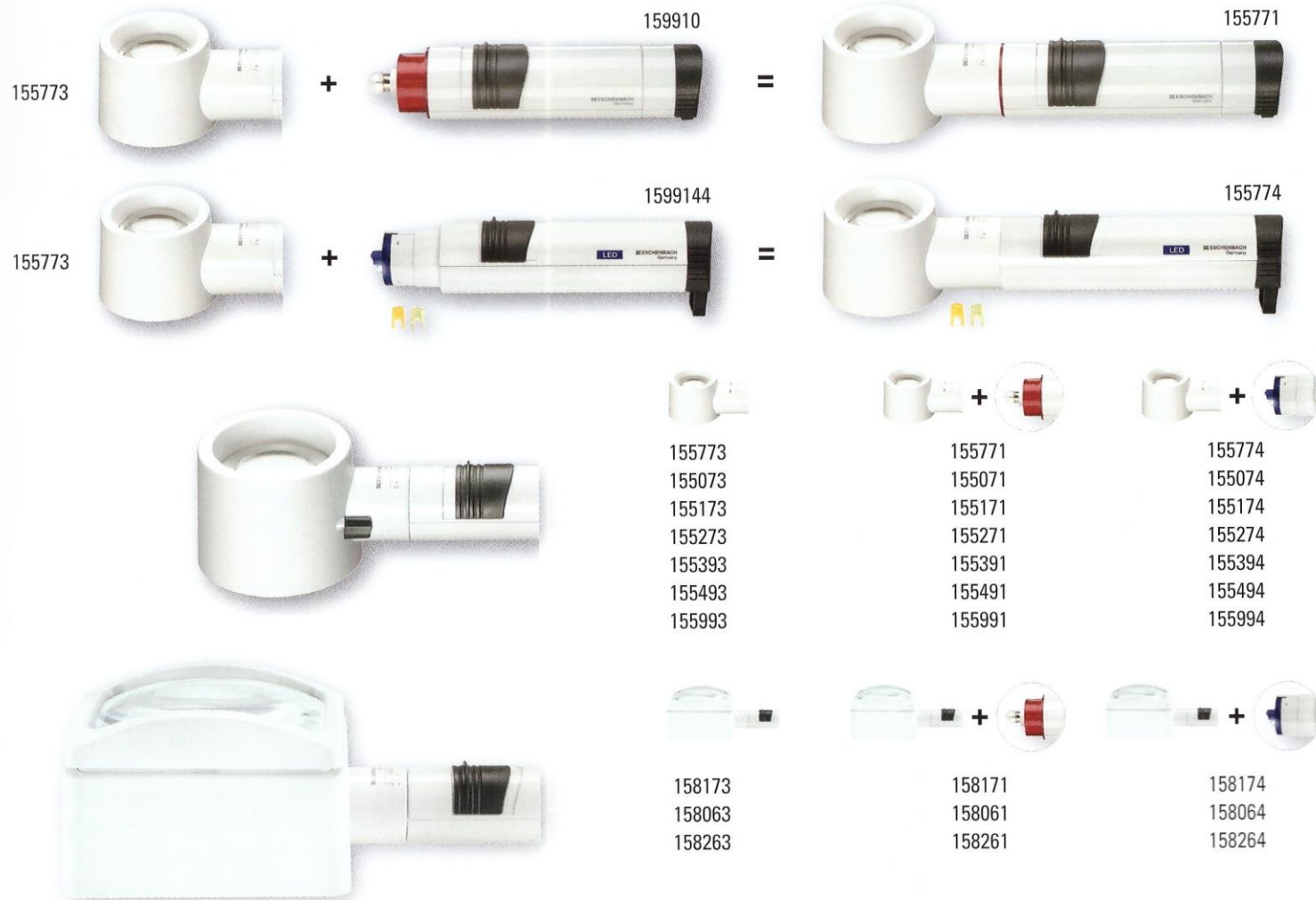

Lupa do ruky s mechanickým osvětlením

Lupy do ruky s mechanickým osvětlením

Lupa do ruky s automatickým osvětlením

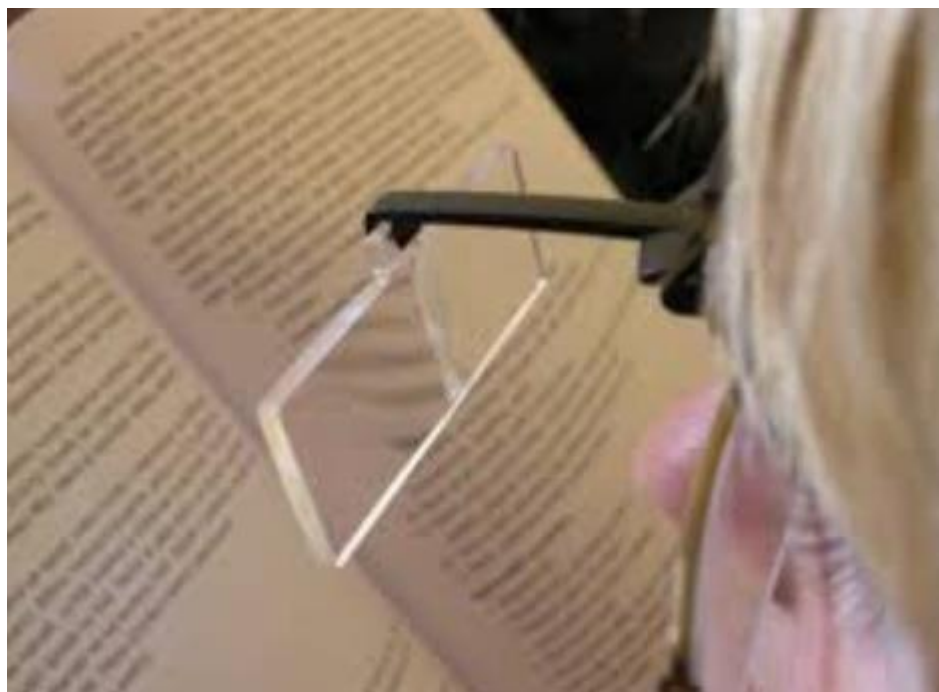
- Odpadají problémy s vypínáním světla
- Rozsah zvětšení: 3x – 11x

Lupa pro mobilní telefon

Lupy předsádkové na brýle - Labo Clip

- Slouží především ke čtení, vyrábí se v mono i binokulárním provedení.
- Tvoří je obdelníkové nebo kruhové čočky zabudované do ramene, které se upevní na brýlovou obrubu.

Anwendungsbeispiel

Lupy hlavové

- Umožňuje uživateli mít volné ruce
- Mohou být doplněny osvětlením

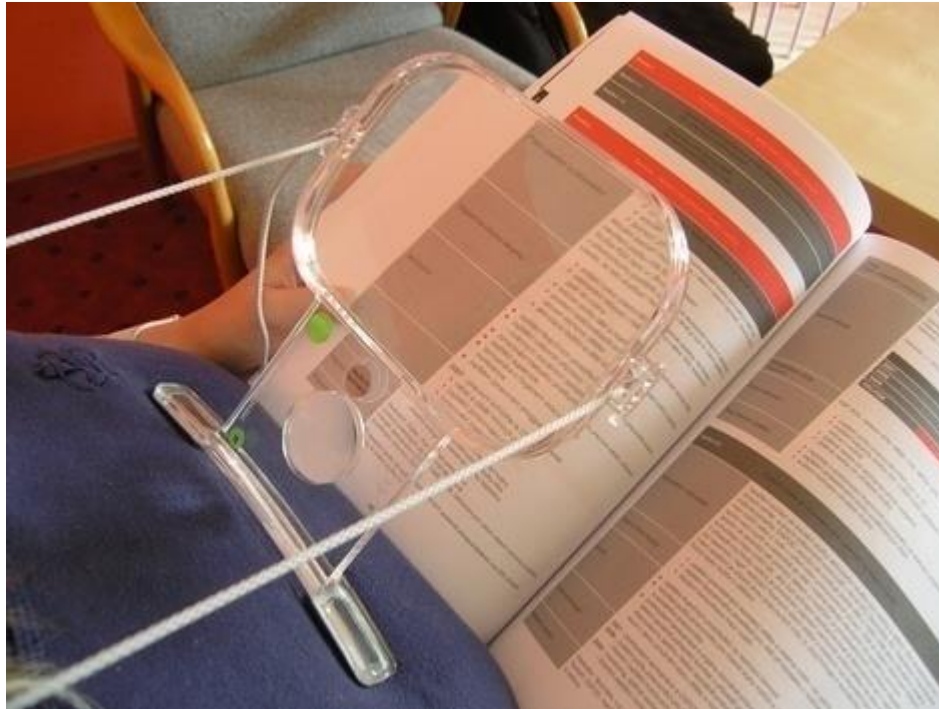

164817
164820
164825
164830

labocomfort

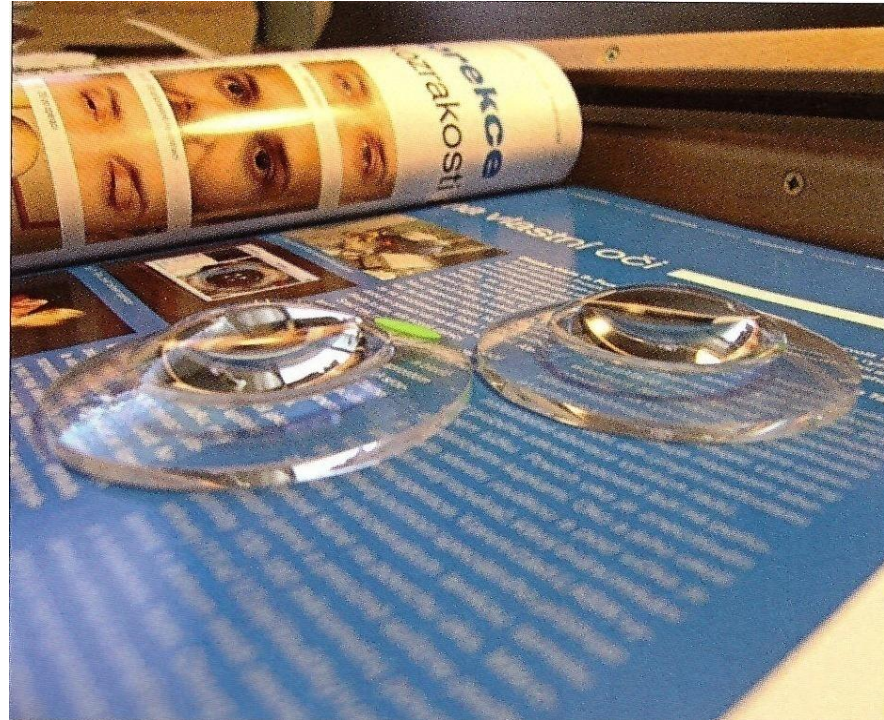
Lupy závěsné vyšívací

- na čtení a ruční práce
- velké zorné pole
- ke konstrukci je možno připevnit i doplňkové LED osvětlení

Hyperkulární čočky

- Rozsah zvětšení 4x-12x
- Lupové čočky zabroušené do brýlových obrub

Řádkové lupy, hranoly a polokoule – lupy příložné

Výhoda u řádkových lup (tyčinka): pokryjí svým rozsahem celý řádek textu

Stojany s držákem na lupy

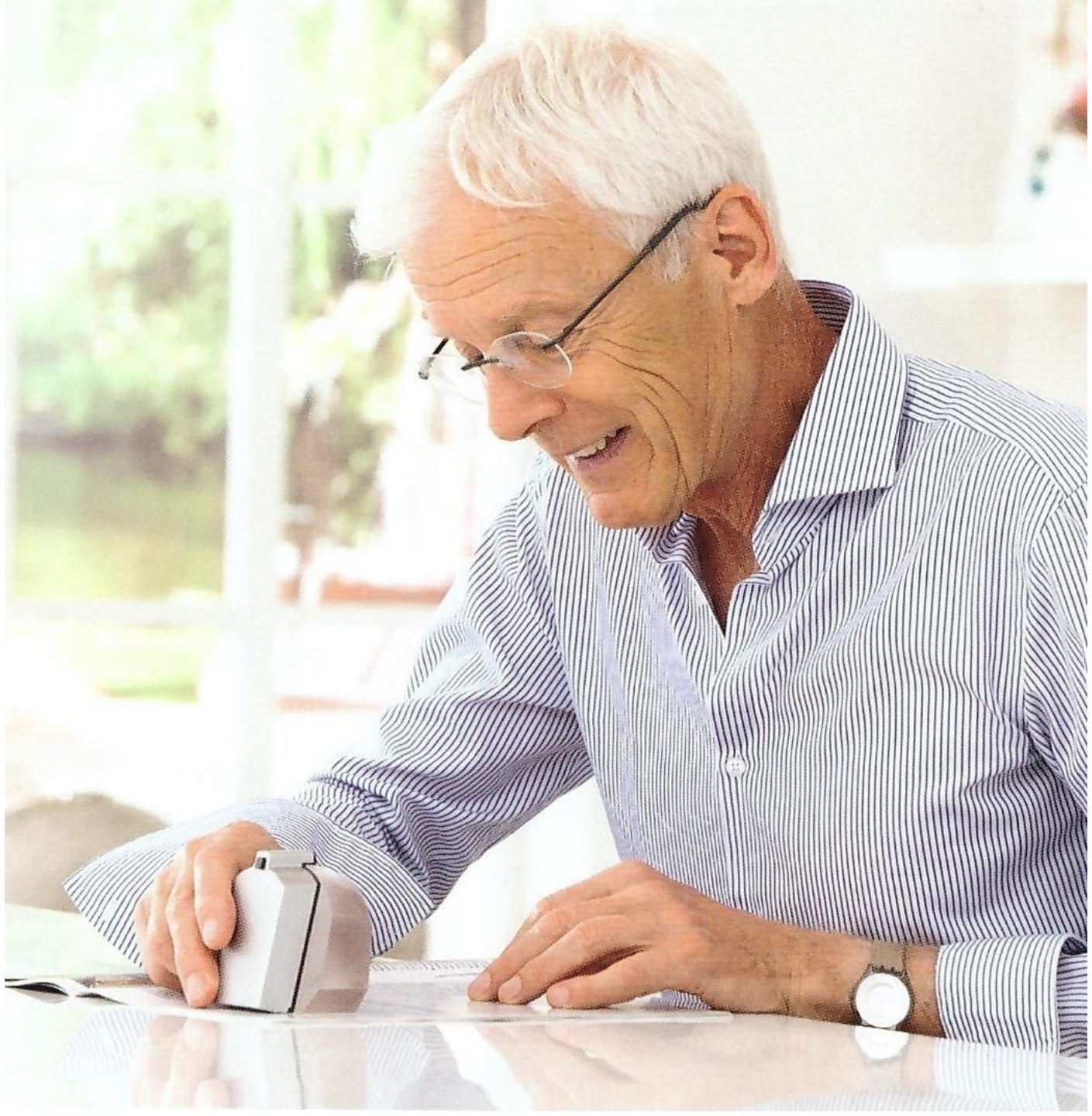
- Přídavné zařízení k pomůcce
- Umožňují nastavení lupy v prostoru do různých poloh

Stojánková lupa makroPLUS Aspheric

makroPLUS Aspheric

Stojánková lupa Menas Zoom

14388

AUFSETZLUPEN

menas ZOOM

Menas Zoom je malá, skladná lupa, jejíž součástí je zoom. Zvětšení 2,2x - 3,4x.

2. Optoelektronické pomůcky

- **Kamerové zvětšovací televizní lupy**
- **Digitálně zvětšující systémy**
- Souhrnně v některých publikacích nazývány jako těžká optika
- Kamerové lupy jsou nenahraditelné při práci s trojrozměrnými předměty a při práci vyžadující jemnou motoriku
- Obvykle předepisujeme pokud nestačí optické pomůcky.
- Pod pojmem digitální lupa rozumíme počítač s příslušným softwarovým a hardwarovým vybavením.

Kamerové zvětšovací televizní lupy

Podle typu užívání :

- stolní
- přenosné

Složení: monitor (TV obrazovka), kamera, čtecí pult, křížový stůl – pomáhá udržet řádek při čtení

Zvětšení je závislé na pracovní vzdálenosti a velikosti monitoru, uživatel si sám nastavuje velikost písma

- **čtecí režim** (pozitiv nebo negativ – vhodný pro světloplaché osoby)

Kamerová zvětšovací televizní lupa

Lupa nepřenosná stolní – Clearview

- Umožňuje zvětšovat text – zvětšování je automatické i manuální rozmezí 2,5x – 50x.
- Zahrnuje i funkce zlepšení orientace v textu – vodící linky nebo okna.

Kamerové zvětšovací televizní lupy

Kamerové lupy dodávají firmy Spektra, Galop, Elvos, **Sagitta**,
Eschenbach Optik a **Unioptik**.

Po doporučení lékaře a konzultanta na ně přispívá sociální odbor
pověřeného úřadu až do výše 100%.

Přenosné televizní kamerové lupy(TVL)

Výhody:

- Vnímání obrazu současně oběma očima
- Nastavení vysokých zvětšení
- Zvýšení kontrastu textu vůči jeho pozadí
- Různá konstrukční provedení (kapesní)
- Veškeré prvky zařízení tvoří jeden celek (kamera, řídicí modul, obrazovka)
- Malých rozměrů a snadné ovládání
- Bateriové napájení
- Využití kdekoliv mimo domov klienta

Přenosné televizní kamerové lupy(TVL)

Nevýhody:

- limitované zvětšení malým rozměrem obrazovky
- pracovní doba je omezená kapacitou nabíjecích akumulátorů

Vzhledem k přijatelným cenám TVL a možnosti získání až 100% příspěvku na zakoupení pomůcky od sociálního odboru obce, jsou tato zařízení dostupná i pro starší občany. Pozitivní výsledky zaznamenáváme u lidí s degenerací sítnice, především VPMD.

Přenosná lupa Compact s vestavěným monitorem

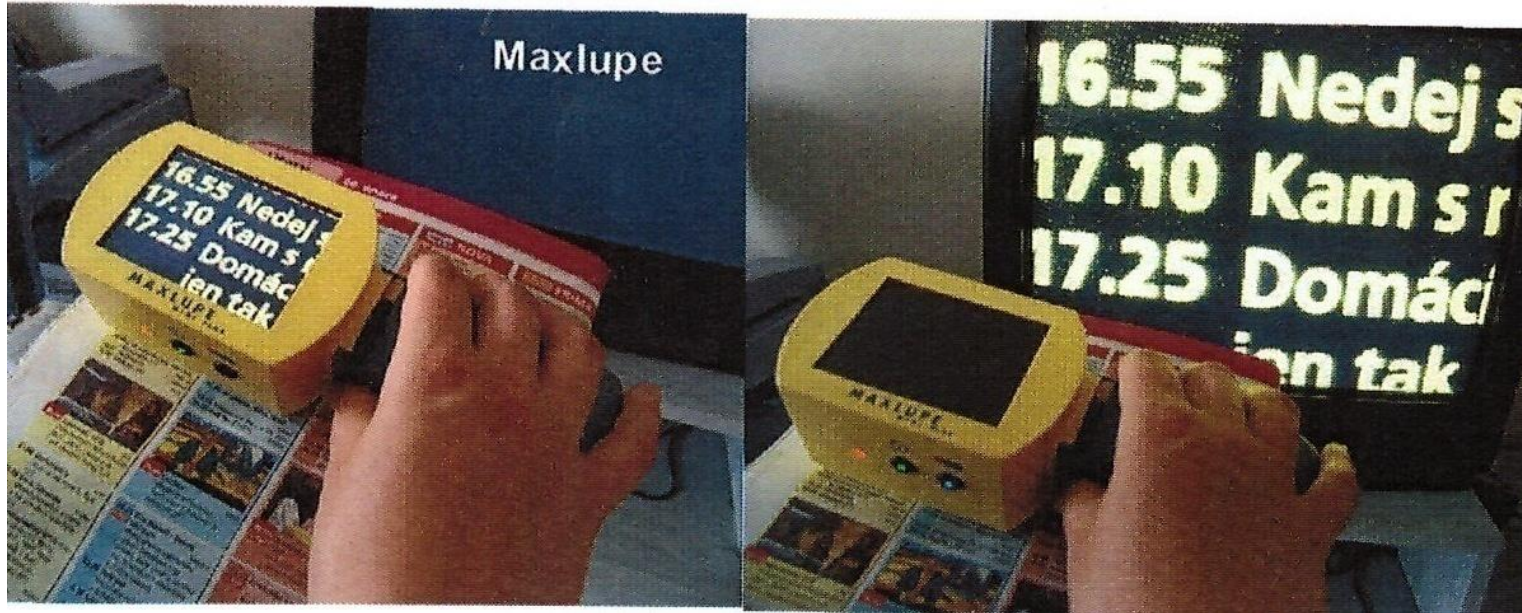
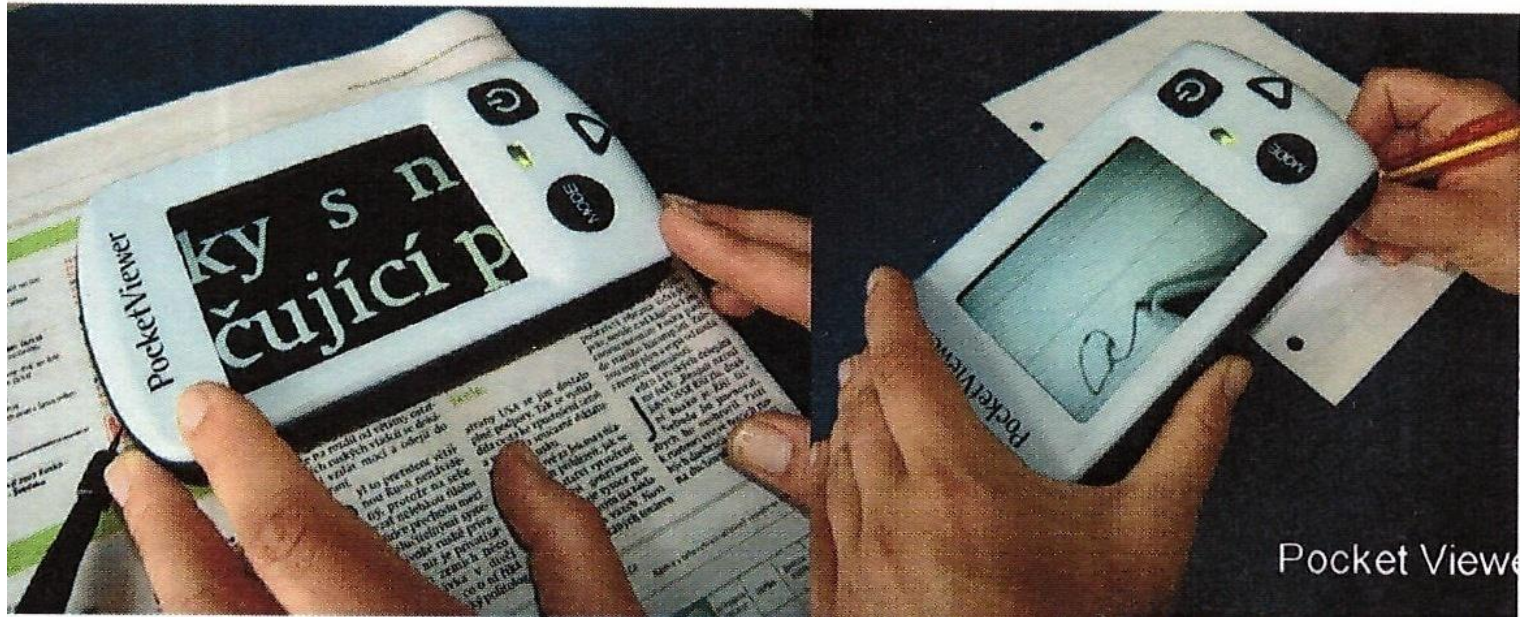

Přenosná lupa MANO

- obsahuje paměť – možnost uložení 3 snímků.
- umožňuje černobílý i barevný režim čtení

Digitálně zvětšující systémy

Pod pojmem digitální lupa rozumíme počítač s příslušným softwarovým a hardwarovým vybavením

K práci s texty slouží příslušné programové vybavení (software)

Pc pomůcky jsou víceúčelové – ke čtení, psaní, ke zpřístupnění informací formou četby či poslechu

Digitální zvětšovací lupa se speciální klávesnicí

Hyperkorekční brýle – Hyperokulární čočky (hyperokuláry)

- Jsou to **lupové čočky** zabroušené do brýlových obrub (lupové brýle) zvětšující velikost sítnicového obrazu
- Rozsah zvětšení **4x -12x**
- Jedná se o **silnou spojnou brýlovou korekci**, která dovoluje přiblížit pozorovaný předmět na vzdálenost menší než 25 cm
- Účinná plocha skel působí oproti bifokálním zesilujícím sklům je po celém obvodu brýlového skla

Použití:

- Monokulárně (na druhé oko se nasazuje čiré vývažné sklo, v případě nepohodlí matné sklo) - neboť způsobují nepříjemné akomodační a konvergenční potíže, které nejsou subjektivně dobře snášeny.
- Binokulární použití je možné jen u menších zvětšení a při nejnižších hodnotách optické mohutnosti.

Hyperkorekční brýle–Hyperokulární čočky (hyperokuláry)

- **Výhoda:**
- Možnost volných rukou – jsou upnuty v obručě
- K výrobě těchto čoček se používá plastových materiálů, což snižuje jejich hmotnost

- **Nevýhoda:**
- Krátká pracovní vzdálenost (jinak výsledný obraz není ostrý)
(Čím větší je zvětšení hyperokuláru, tím kratší je pracovní vzdálenost)
- Kromě astenopických potíží působí rovněž optické vady čočkového systému
(astigmatismus šikmých paprsků, zklenutí, sférickou a chromatickou aberaci)
- Moderní optika tyto vady eliminuje použitím asférických ploch

Posuvný systém

- Posuvný systém umožňuje sledování vzdálených předmětů, televize i práci s detailem.
- Tvoří jej dvě řady čoček umístěných na brýlové obrubě
- Pomocí aretačních koleček po stranách je možné čočky vysouvat pro každé oko odděleně a přestřovat na různé vzdálenosti
- Do dálky je to systém MaxEvent, ke sledování televize MaxTV a k detailní práci MaxDetail

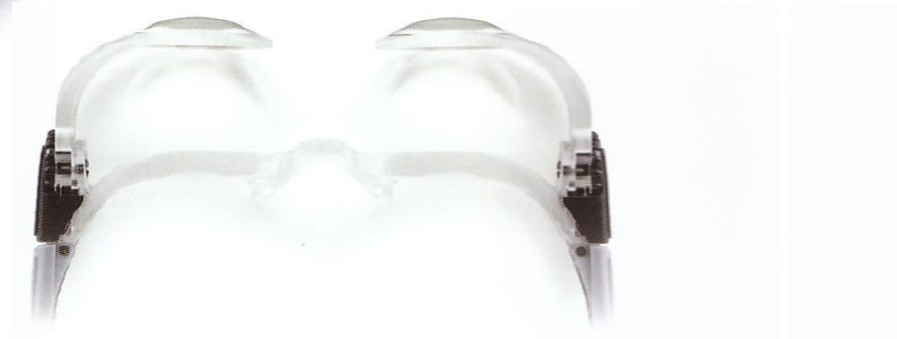

162431

maxEVENT

162411

maxTV®

162451

maxDETAIL

Posuvný systém

Pomůcky jsou lehké,
elegantní a nenamáhají
zrak.

